

Votre Programme Matmidim – CHIOUR ALEPH
Parashat Vayetsé – du 29 Nov au 3 Décembre 2020

ת"ס

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Méa Brah'ot

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la Mitsva de dire 100 Brah'ot chaque jour**.

Les H'azal nous disent que cette Mitsva date depuis Moshé Rabénou, d'autres disent que c'est David qui les a instituées plus tard pour sauver le Klal Israël qui souffrait alors de cent morts par jour.

Cette Mitsva étant d'une grande importance comme vous le verrez dans les textes rapportés, plusieurs questions ont été soulevées afin de réussir à parvenir au compte de cent. Par exemple savoir si l'on peut provoquer une situation qui impliquera une Brah'a alors qu'à l'origine celle-ci n'était pas nécessaire (Gorem Brah'a Chééna Tsrikh'a), ou bien quels sont les types de bénédictions qui sont pris en compte, ou encore est-ce que répondre Amen permet de valider une Brah'a supplémentaire dans le décompte ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יאָרע דבר תקלה על ידי, ולא אָכשׁל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא ינשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי !! יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו מיהם, ואני אבטח בך.

Programme du Dimanche

1. Source de la Mitsva de Méa Brah'ot

Deux sources principales sont citées dans les textes, dans la Guemarra c'est la Drasha d'un Passouk de la Torah qui est cité, mais dans les Commentateurs c'est la citation d'un Midrah qui montre que c'est de la décision des chefs de notre Peuple.

Dans certains textes il pourrait sembler que la Mitsva ne soit pas d'ordre Rabinique mais MinHatora, ce qui nécessite réflexion ...

מג: התכלת פרק רביעי מנחות

אומר זה שאמר לו הבא לי חותם של טיט ולא הביא תניא היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך 'מאה ברכות בכל יום שנאמר ¹¹ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך רב חייא בריה דרב אויא ¹²בשבתא וביומי טובי טרח וממלי להן באיספרמקי ומגד¹³ תניא היה ¹⁴ר"מ אומר חייב אדם לברך שלש ברכות בכל יום אלו

רש"י:

הביא עונשו מרובה: מה ה' אלהיך
וגו'. קרי ביה מאה: בשבתא וימים
טובים. דלא מללו י"ח: טרח וממלא
להו. למאה ברכות: באספרמקי
ומגדי. אספרמקי בשמים ומגדי מיני
מגדים שטעונים ברכה: כולי האי

ספר המנהיג דיני תפילה עמוד כז

ודבר זה מסורת בידינו מאבותינו למשה בסיני שיש עלינו לברך מאה ברכות בכל יום, מן התורה, ומן הנביאי' ומן הכתובים. מן התורה מניין, דתניא במנחות פ' התכלת, ר' מאיר אומ' חייב אדם לברך מאה ברכות [...] מן הנביאי' מניין, שנ' נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על, ודרשו רז"ל כשהודיעו לדוד שהיו מתים בירושלים מאה בכל יום עמד ותיקן להם מאה ברכות. ונראין הדברי' שאחר שיסדן משה רבינו ע"ה שכחום וחזר דוד ויסדם לפי שהיו מת' ק' בכל יום. מן הכתו' מניין שנ' הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' ושוב שכחו וחזרו חכמי התלמוד ויסדום כמו שמפורש בברכות

[...] ואלו הן מאה ברכות [...] וד' דברכת המזון, ג' מן התורה הזן על הארץ בונה ירושלים, וא' מדברי חכמי' הטוב והמטיב

Comment peut-on interpréter la notion de « Moshé Misinaï » dans notre contexte ?

Pouvez-vous prouver si le Sefer Hamanhig pense que les Méa Brahot sont MinHatorah ou Midéranbanan ?

Les mots du jour à apprendre :

Homme	אָדָם
Maintenant	עֵתָה
Demande Emprunte	שׁוֹאֵל

Programme du Lundi

פּוּר כַּד הַקִּמַח בְּרֵכָה

(Rabenou Beh'ayé. Nous avons aussi rapporté quelques-unes des riches paroles de Moussar de ce Richon sur l'importance des Brah'ot)

[...] ומי שאוכל ואינו מברך על מזונו הרי זה שוכח את השם הוא שנא' (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת וסמיך ליה (שם) השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך, ועליו נאמר (תהלים יד) אוכלי עמי אכלו לחם ה' לא קראו. ולכך חייב אדם להזהר שלא יהנה מן העוה"ז בלא ברכה, ויזהר ביותר בברכת השולחן שהם שמונה ושיתבונן בכל הברכות כשיזכור את השי"ת ויזכרנו באימה וביראה ואם אינו עושה כן ואינו זהיר בהן עליו הכתוב אומר (ישעיה א) ישראל לא ידע עמי לא התבונן

אסור להתעצל מלהשלים בכל הברכות וצריך שיזהר שלא יקלו בעיניו, כי מן הדברים שהם קלים בעיני אדם יגיע אליו העונש לפי שעובר עליהם תמיד והרי הוא נענש בחטא הקל שהוא חוזר לחמור והוא שאמר דוד ע"ה (תהלים מט) עון עקבי יסבני עון שדשתי בעקבי יסובני. ועל כן צריך אדם לכוין בברכותיו בכל מאמצי כחו הן בברכות השלחן הן בברכות התפלה כי הם בין כלם מאה ברכות שחייב האדם לברך אותם בכל יום, ודבר זה מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים. מן התורה דכתיב (דברים י) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך. ואמרו ז"ל אל תיקרי מה אלא מאה, ועוד תמצא בפסוק צ"ט אותיות ועם תוספת אל"ף במה יעלו מאה. מן הנביאים שכן מצינו בדוד דכתיב (ש"ב כג) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על על בגימטריא מאה. מן הכתובים דכתיב (תהלים קלא) הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' כי כן בגימטריא מאה, ומה שהיו מאה ברכות בכל יום אמרו במדרש כלפי שהודיעו לדוד שהיו מתים בירושלים מאה אנשים בכל יום עמד ותקן להם מאה ברכות. ונראה מכל זה כי משה רבינו ע"ה יסדם תחלה ואחר כך שכחם וחזר דוד ויסדן ואחר זמנו של דוד שכחם וחזרו חכמי התלמוד ויסדום. ועוד יש לך להתבונן כי היו מאה ברכות בכל יום בחשבון אות ראשונה שבשם הגדול בחשבון המרובע וכן השם בחשבון הזה קו"ף שלימה. ועל כן מצינו באלפ"א בית"א דר' עקיבא קו"ף זה הבורא ומפני שבעשרה מאמרות נברא העולם אנו מברכין עשר ברכות כנגד כל מאמר ומאמר וזה מבואר

ספר המצוות לרמב"ם שורש א

השרש הראשון שאין ראוי למנות בכלל הזה המצוות שהן מדרבנן. דע כי זה הענין לא היה ראוי לעורר עליו לבאורו כי אחר שהיה לשון התלמוד שש מאות ושלוש עשרה מצוות נאמרו לו למשה בסיני איך נאמר בדבר שהוא מדרבנן שהוא מכלל המנין. אבל העירונו עליו מפני שטעו בו רבים ומנו נר חנוכה ומקרא מגלה בכלל מצוות עשה וכן מאה ברכות בכל יום ונחום אבליים ובקור חולים וקבורת מתים והלבשת ערומים וחשוב תקופות ושמונה עשר יום לגמור בהן את ההלל [...]

Quel problème le Rambam releve-t-il ?

(Optionnel)

בן איש חי שנה ראשונה פרשת וישב

יד. חייב האדם לברך מאה ברכות בכל יום. ובשבת ויו"ט יחסרון מחמת ברכות העמידה, ואז ישלים אותם במיני פירות וריח טוב. והנה מפורש בדברי רבינו ז"ל בשער רוח הקודש דף ד' ע"א וז"ל, דע כי כ"ב אותיות אלפ"א בית"א הם תלויות במאה ברכות שהאדם מברך בכל יום, וכאשר אין האדם מברך כלל איזו ברכה מהם, תחסר ממנו אותה האות שאותה ברכה תלויה בה, ואם בירך אותה אלא שטעה בה אז תהיה האות ההיא מצויה אמנם תהיה חסירה בעצמה, ואם בירך אותה כתקונה אלא שלא נתכוון בה אז תהיה האות ההיא חשוכה ובלתי מאירה עכ"ל. ומזה תבין כמה צריך האדם להשתדל במאה ברכות

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מו סעיף ג

חייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות לפחות

משנה ברורה סימן מו ס"ק י"ד

יד) ברכות - הטעם לפי שהיו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל תיקן דוד ע"ז לברך מאה ברכות בכל יום. והנה בכל יום אנו מברכין עוד יותר ממאה ברכות כיצד בלילה כשהולך לישן מברך המפיל ובשחר מברך ענט"י ואשר יצר ועוד ט"ז ברכות בברכת השחר וג' ברכות על התורה [לדעת הרמ"א לקמן בסי' מ"ז סעיף ו' בהג"ה] הרי כ"ב וברכת ציצית ותפילין הרי עוד שלש לפי מנהגינו שמברכין שתיים על התפילין הרי כ"ה וברוך שאמר וישתבח הרי עוד שתיים וברכת ק"ש שחרית וערבית עם ברכת יראו עינינו שמנה הרי ל"ה ונ"ז ברכות דג' תפלות הרי צ"ב ובשתי סעודות שסועד אחת ערבית ואחת שחרית יש ט"ז ברכות כי בכל סעודה יש ח' ברכות על נט"י והמוציא וד' ברכות שבבהמ"ז וכשהוא שותה כוס בבהמ"ז מברך לפניו ולאחריו הרי בס"ה ק"ח ברכות וא"כ אף ביום התענית שחסר לו סעודה אחת ג"כ מקיים ק' ברכות [...]

Les mots du jour à apprendre :

S'est fatigué	טָרַח
En lui	בִּיה
Prie	מְצַלִּי

Programme du Mardi

2. Provoquer une Brah'a Chééna Tsrih'a

Les Poskim interdisent en général de provoquer une brah'a Chééna Tsrih'a, par exemple faire le Birkat Hamazon pour ensuite faire les Brah'ot d'un nouveau repas. Comme c'est en soi une Souguia entière, nous ne rentrerons pas dans toutes les halah'ot de cette loi, mais nous ciblerons ce qui est nécessaire à savoir pour ce qui est de provoquer une Brah'a afin de pouvoir accomplir la Mittva de Méa Brah'ot. En effet, si les jours de semaine le compte peut être atteint relativement assez facilement, le Shabat et les jours de fête beaucoup sont manquantes.

Etudier l'avis du Rambam

רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ז

הלכה טו :

בזמן הזה שתקנו ברכת האפיקורוסין בתפלה והוסיפו הטוב והמטיב בברכת המזון נמצאו חמש ברכות יתירות, בשבתות וימים טובים שהתפלה שבע ברכות, וכן אם לא נתחייב בשאר הימים בכל הברכות האלו כגון שלא ישן כל הלילה ולא התיר חגורו ולא נכנס לבית הכסא וכיוצא באלו צריך להשלים פ מאה ברכות מן הפירות

הלכה טז :

כיצד אוכל מעט ירק ומברך לפניו ולאחריו וחוזר ואוכל מעט מפרי זה ומברך לפניו ולאחריו ומונה כל הברכות עד שמשלים מאה בכל יום

לחם משנה הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ז

קצת קשה דמשמע דה"ק שיאכל תחלה מעט מן הפרי ויברך ברכה אחרונה ואח"כ מאותו הפרי עצמו יאכל מעט וזה נראה דאסור משום דאסור לגרום בברכות, אלא נראה דרבינו ודאי לא קאמר אלא שאם אכל ירק ולא היה בדעתו לאכול יותר בעת ההיא כשיעבור אותו העת צריך שיחזור ויאכל מאותו פרי כדי להשלים והשתא לא הוי גורם בברכות שכשאכל בתחלה ובירך לבסוף לא היה בדעתו לאכול יותר

Pensez-vous que proposer des aliments avant le repas est une façon permise de faire une Brah'a Chééna Tsrikh'a ? Ou bien peut-il penser que ce cas là n'est pas considéré comme Eina Tsrikh'a ?

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רצ

ירבה בפירות ומגדים ומיני ריח, כדי להשלים מנין מאה ברכות

משנה ברורה סימן מו

[...] וביום השבת חסר לו י"ג ברכות מהמאה וכדאיתא במ"א עי"ש ע"כ יראה להשלימם במיני פירות ומגדים ואם אין לו יוצא ע"פ הדחק במה שיכוין לשמוע ברכת התורה והמפטיר ויענה אמן וכדלקמן בסימן רפ"ד וכתב המ"א דלא יכניס עצמו בחשש ברכה שאינה צריכה משום מצות ק' ברכות. וביוה"כ"פ ג"כ יוצא בשמיעת הברכות כמו בשבת אך ביוה"כ אחר כל החשבונות חסר לו עוד שלש ברכות וכתב המ"א דישראלים זה בברכת הריח על הבשמים אך כ"ז שלא הסיח דעתו מלהריח אסור לחזור ולברך משום ברכה שאינה צריכה. וכן יוכל להשלימם בברכת אשר יצר אם נזדמן לו. ואפשר דיוצא ע"פ הדחק במה שמכוין לשמוע חזרת הש"ץ

Les mots du jour à apprendre :

Peu	מְעַט
Rempli	מְלֵא
Lettres	אוֹתִיּוֹת

Programme du Mercredi

3. Les différentes possibilités de compléter le compte de 100

* Le « Ein Kélokénou » que l'on dit à la fin de la Tephila. Comprendre l'avis du Chibolei Haléket

ספר שבלי הלקט ענין תפילה סימן א

[...] וכנגדן אנו ממלאין בשבת י' קורין בתורה. ז' בשחרית וג' במנחה. שהן כ' ברכות אחת לפניו ואחת לאחריה ט' ברכות למפטיר וז' לתפלת מוסף הרי ל"ד. ועוד ברכת קדוש היום נוספת שאינה בחול כ"א ברכת היין וברכה א' מעין ג' הרי ל"ו. המכוין ב"ט לק' ברכות ינחו לו ברכות על ראשו. ובשם רבינו שלמה זצ"ל מצאתי לפי' תקנו לומר אין כאלהינו בשבת לפי שאין מתפללין י"ח ברכות כ"א ז' וד' פעמים אנו אומרים אין. אין כאלהינו. אין כאדונינו. אין כמלכנו. אין כמושיענו. וד"פ מי וד"פ נודה אין מ"י נוד"ה הרי אמן. וד' פעמים ברוך וד' פעמים אתה הרי נראה כאומר י"ב פעמים אמן וז' ברכות אנו מתפללין הרי י"ח כנגד י"ח ברכות שמתפללין בחול ומעתה אין אנו חסרין כלום

* Les Brah'ot de la Torah et de la Haftara

הגהות מיימוניות הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ז

[פ] רב חייא בריה דרב איזא ממלו להו באספרמקי ומגדי פי' בשמים ופירות. וכתב רא"מ הברכות שמברכין הקוראין בתורה כל אחד ב' ברכות וה' של מפטיר עולים לחשבון לשומעיהם לפיכך נכון לקוראים בתורה לומר הברכות בקול רם וגם בלאו האי טעמא ראוי הוא כדי שיענו העם אחריהם דלמי הוא אומר ברכו את ה' המבורך כשאומר בלחש וק"ל. ועוד דאסור לעונה דהיינו החזן להגביה קולו יותר מן המברך

Les mots du jour à apprendre :

Lettre Signe	אות
Monte Vaut Est pris en compte	עולה
Voila Montagnes de ...	הרי

Programme du Jeudi

* Réponde Amen suffit-il pour le compte des 100 ?

Comprendre les preuves de Rabi Akiva Eigner et du Peri Megadim

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן רפד

ויענה אחריהם אמן. משמע דבעי' תרתי שישמע ויענו אמן אף דבסי' ר"ג ס"ב מבואר דיוצא בברכה ע"י שומע כעונה אף בלא ענה אמן הכא גרע דל"ש לומר שומע כעונה דהא הוא לא קרא בתורה. ול"ש לומר דהוי כמברך רק ע"י עניית אמן דגדול העונה אמן עולה לחשבון ק' ברכות כ"כ במשבצות זהב לעיל סי' קכ"ד ע"ש

פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן קכד

נסתפקתי בהא דחייב לברך מאה ברכות ובשבת מכוין לברכת הקוראים כבסימן רפ"ד [סעיף ג] ויענה "אמן", אם דווקא תרתי בעינן, או שומע כל הברכה לחוד אף על פי שלא ענה אמן יצא. ומה שהביאני לזה, דבסימן רי"ג סעיף ב' "לצאת ממש" כל ששמע כולה אף על פי שלא יענה אמן, וכל שכן הא. או דלמא הא עדיפא, שהרי הר"ב אומר כן האדון ז"ל במ"א בסימן מ"ו אות ח' דכל שיש לו מגדים לא מהני ששומע הברכות, ואמאי אטו מי עדיף מברכה שמחויב "ממש לצאת" שומע כעונה, שמע מינה דעדיף ועדיף. והוא בשלמא המחויב לברך על האוכל או טלית וכדומה כששמע מאחר ומכוין שומע כעונה וכאלו מברך בעצמו, מה שאין כן למאה ברכות איך נאמר שומע כמברך והוא לא קרא בתורה, רק כשעונה אמן וקיימא לן [ברכות נג, ב] גדול העונה אמן מהמברך, אז עולה לו למאה ברכות, נמצא חמור להשלמת מאה שצריך "לשמוע" וגם אמן כמו שכתב המ"א בסימן מ"ו [ס"ק ח', מה שאין כן "לצאת ממש" קיל וכששמע יצא אף על פי שלא ענה אמן, וכאמור. וברא"ש ברכות [פ"ט] סימן (ע"ב) [כד] ובסימן רפ"ד לקמן שם נאמר דיכוין ויענה אמן, וכדאמרן

Les mots du jour à apprendre :

Transmission	מְסֻרָת
A nouveau Reviens	שוב
A réparé A institué	תִּיקָו

Bon Limoud sur Matmidim